

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2:50; pe 1 lună fl. 1.
N-rit de Duminică pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:

pe 1 și 2 săptămâni: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate, nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Dacoromânismul nostru.

De câte ori vre-o situațiune îi siloste pe concetățenii noștri maghiari să recunoască, că trebuie să pună cât mai curând capăt nemulțumirii legitime, de care e cuprinsă majoritatea cetățenilor din regatul ungar, ei încep să strige, că noi Români vom să desființăm statul ungar și să întemeiem o mare împărăție română, care se întinde dela Tisa până la Nistru și departe peste Dunăre.

S'a zis adeseori și se zice și astăzi, că aceasta e o insinuare făcută cu rea credință.

Adevărul e, că insinuarea e făcută cu buna credință. — Maghiarii cred ceea-ce spun.

E în natura lucrurilor, că popoare cu conștiința națională bine dezvoltată să dorească a se constitui politicește. — Una e însă dorința și alta voința.

Dorințele sunt rezultate firești ale stărilor de lucruri, impulsii momentane, care vin și trec cu necesitate organică, și numai un smintit poate cere să nu dorești ceea-ce rezultă din chiar firea ta și să iee dorința drept o vină.

Vină este ea numai dacă determină voința puindu-l pe om în conflict cu datoriile lui și cu realitatea nemiloasă.

Noi Români am dovedit cu prisos, că nu această dorință determină voința noastră, și nici una din faptele noastre nu dă pe față tendința pe care Maghiarii o presupun la noi.

Oameni chibzuiți, noi ne-am dat seamă, că nu este în interesul nostru să voim a ne constitui politicește și că în actuala fază de dezvoltare a societății europene cu totul alta e menirea noastră.

Acea parte din poporul român, care s'a constituit în stat deosebit, e azi după o lucrare de abia câteva decenii, un centru de cultură și cea mai sigură pază a ordinii și a dezvoltării pacifice în orientul european. — Vrem și noi Români din țările coroanei ungare să fim în patria noastră ceea-ce frații noștri sunt la hotarele ei.

Faptele petrecute în timpul celor din urmă câteva decenii au dovedit, că Maghiarii, oameni violenți și lipsiți de pricepere, pot, ce-i drept, să se susție prin amenințări, dar' nu sunt în stare să conducă ei singuri treburile statului și să asigureze lucrarea pacifică și roditoare. Ambițiunea noastră națională e, că în urma silințelor noastre să se facă pace și bună rânduială în aceste țeri, în care lipsa de cumpăt a Maghiarilor a sădit numai lăra și vrajbă.

Suntem, așa ne simțim noi, elementul moderator în patria noastră și regulatorul echilibrului în viața ei internă. Atât Maghiarii, cât și celelalte naționalități, numai cu noi împreună pot să formeze majoritate covârșitoare, și astfel n'avem decât să ne unim totdeauna cu cei-ce pacea și buna rânduială o voiesc, pentru-ca să împlinim cea mai frumoasă menire.

Urmași ai legionarilor aduși aici de Imperatul Traian, ca să menție ordinea, să propage civilizațiunea și să apere cultura lumii vechi, suntem pătrunși și azi de menirea dată străbunilor noștri, și marea noastră aspirațiune națională e, ca istoriografia timpurilor viitoare să zică: „S'au stabilit în Orientul Europei fel de fel de popoare, care se sfâșiau între ele, dar' pretutindeni, unde în pârloacul lor s'au ivit urmașii legiilor din Vechiul Traian, s'au format centre ^{apoi la priie și de cultură,} și ale ^{cu fericire}.”

Acesta e dacoromânismul nostru atât aici, cât și în Bucovina, și în Basarabia, și peste Dunăre, pretutindeni, pe unde sunt Români, și fericitul rezultat al silințelor puse de noi în timpul celor din urmă zece ani e, că azi sunt convinse despre aceasta toate cercurile politice din Europa — afară de cele maghiare.

Oameni de o fire primitivă, pătimașă și lipsită cu desevârșire de bunul cumpăt, adversarii noștri maghiari nu sunt în stare să înțeleagă rostul luptelor noastre. Dacă ar fi în locul nostru, ei ar voi ceea-ce zic că noi voim și astfel nu pot să admită, că cu totul alta e ceea-ce pe noi ne mână înainte.

Vectnic porniți spre amenințare, ei mereu se simt amenințați; deprinși a abusa de putere, ei nu pot să înțeleagă lupta noastră decât ca fiind pornită din gândul de a-i asupra pe dînșii.

De aceea stăm spre marea mulțumire a dușmanilor noștri comuni ca adversari față 'n față, și bunele silințe ale binevoitorilor noștri rămân zadarnice.

Trebuie să mărturisim însă, că vina e și a aceloră dintre noi, cari în toila luptei își perd bunul cumpăt și închipuindu-și, că fac cauzei bun serviciu amenințând, simulează tendențe, pe care nu le avem.

Mai ales această lipsă de cumpăt e cauza desbinărilor aparente ce s'au produs în timpul din urmă în partidul național.

Nu e nici o deosebire de vederi ori de tendențe la mijloc, și desbinarea s'a produs numai în urma deosebirii de temperament.

Unii, oameni mai potoliți și mai calculatori, dându-și seamă, că în actuala situațiune marea noastră in-

teres e să se producă pretutindeni convingerea, că Români voiesc pacea și buna înțelegere și că numai Maghiarii sunt vinovați, dacă lupta se urmează, s'au ferit și se fereșc de ori și ce manifestațiune violentă; alții sunt mai nerăbdători.

E foarte dureros, că așa este, dar' încă mai dureros, că mulți dintre frații noștri din România își închipuiesc, că fac un lucru bun mărind desbinarea aceasta prin o înfrurire ușurată asupra luptelor noastre.

Dacă „sfântă” și „mare” e cauza, ea are să fie tratată cu pietate și cu multă chibzuiță și nu-i este nimenuia iertat să o iee drept ocașiune pentru distrațiuni și să facă un fel de „sport” din ea.

Nu ne-ar crede nimeni, dacă am zice, că nu primim, ca frații noștri să ne spriginească în greaua luptă ce suntem nevoiți a purta. Da, primim, chiar cerem să fim spriginiți, însă așa, ca să nu ni se facă mai mult rău de cât bine. — Și mult rău ne fac aceia, care numai și numai spre a produce senzațiune, măresc desbinările dintre noi și dau mișcării naționale române aparențele unei porniri primejdioase.

Așa s'a ajuns, ca „Times” din Londra să poată înregistra despre meetingul „național” ținut de dl Fleva cuvinte contra triplei alianțe, pe când adevărul e, că toate conferențele naționale, chiar și cea dela 1890, prezidată de dl Babeș, s'au pronunțat pentru amicitia cu statele din tripla alianță.

Români din țările coroanei ungare, după-cum au declarat-o la toate ocașiunile solemne — în Memorand, conferențe și adunări naționale — vreau pacea și buna rânduială, ei luptă spre a-și asigura libertatea de dezvoltare în țeara lor și sunt gata să facă tot ceea ce atiră de dênșii, pentru-ca să se poată restabili buna înțelegere cu cei-l'alți concetățeni ai lor.

Ori-și cine, care altfel îi presentă, spune un neadevăr și le face un mare rău.

Guvernul german contra obstrucționistilor austriaci. Se știe, că pe ziua de 12 Noembrie „Alldeutscher Verein” a convocat un meeting la Berlin în favorul Germanilor austriaci. E vorba ca la acest meeting să participe și mai mulți deputați austriaci, și anume șefii obstrucționistilor, ba chiar să ia cuvântul.

Guvernul prusian a luat însă măsuri să împedecă acest lucru.

„Berliner Pol. Nachrichten” și „National Zeitung” ocupându-se de acest incident, aprobă toate măsurile luate de guvernul german și pentru a preveni eventuale incidente penibile, îi sfătuiesc pe deputații austriaci să nici nu meargă la Berlin.

Chestia fumană.

În ședința dela 6 c. Dieta maghiară a discutat asupra chestiei fumană. Reprezentanta comunei Fiume s'a adresat anume Dietei, aducându-i la cunoștință că dacă se va permite ca guvernul unguresc să aplice pe teritoriul Fiumei legi fără a cere și învoirea reprezentanței, patriotismul și fidelitatea cetățenilor va fi sguduită.

Thaly Kálmán arătând momentele istorice prin care a trecut orașul Fiume, înțelege și scuză tonul aspru în care reprezentanța se adresează parlamentului. Recunoaște că înadever, Fiume este „corpus separatum”, având emblema sa cuprinsă chiar și în emblema oficială a statului ungar.

Vorbește apoi pe larg contele Batthyány, deputat al Fiumei, apărând drepturile autonome ale orașului. Între altele a arătat că joiile maghiare au scris minciuni, când șuneau că în Fiume ar fi 18.000 maghiari fără drepturi. Nu sunt decât vre-o mie. Nici acestora însă reprezentanța nu le-a confiscat nici un drept.

Lukács Gyula spune că e absurd ca guvernul să aducă pe Fiumani la curtea cu jurați din Budapesta, distanță de 600 kilometri.

Mai vorbește Visontay, după care însă majoritatea hotărăște punerea în archiva a adresei fumanilor.

Tot la 6 c. s'a întrunit și comisia de anchetă care se sfătuiesc în privința introducerii la Fiume a nouilor legi. Asistă și Dr. Maylender, prodestă al orașului. În două trei zile comisia își va termina lucrările.

VREM!..

Bartha Miklos e luceafărul ziaristice maghiare de astăzi.

În condeiul lui pulsează temperamentul maghiar. Brutal, îngâmfat, arogant, îmbuibat, el persiflează suspinele celor biciuiți.

„Aș vrea să ved — zice Bartha — o mamă desperată, dela al cărei sin amvonul de pe care am oprit graiul românesc, martirul pe care pentru naționalitatea sa l'a ferecat gendarmul unguresc. Legea care limba maghiară o face obligatoare pe toate terenele instrucțiunii; ordonanța prin care pe cale administrativă s'ar fi închis școalele medii românești din Brasov, Năsăud ori Blaj, și cele 3000 de școale populare unde numai românește se învață. — Vai cum aș vrea să ved odată acea lege și acea ordonanță.

„Vreți să împărțiți în națiuni unitatea legitimă a națiunii maghiare?..

„Nu-mi pasă.

„Dar' cu condiție:

„Să ne fie și nouă Maghiarilor permis a vē urî pe voi Români cum ne urîți voi pe noi; să fim tot atât de nedrepti față de voi, precum voi sunteți față de noi, să vē conturbăm și noi pacea precum voi o conturbați pe a noastră, să mințim precum voi mințiți.

„Nu-mi pasă. Facă-să așa. Și atunci: hajrá!

„Să ne sufocăm până în coate. Să mai vedem odată a cui e această țeară?! Las să decidă judecata dumnezească, că avem drept la ea.

„Și atunci să isprăvim, — dar' așa, că cine va învinge, să rămână singur. Ceialaltă piară!...“

„Vreți?“

Răspunsul nostru limpede și curat e că „VREM!“

Dar' avem și noi o condițiune.

Să închideți vistieria statului, să depuneți armele, tunurile Krup și pușca Manlicher, să eșiți din cetățile și vasele cuirasate, că nu cu banii voștri sunt câștigate și nu din sudoarea voastră ridicată, și apoi om la om, haid' să vedem a cui va fi țeara.

Ori dacă așa n'aveți curagiul, atunci haid' să ne împărțim și pe vistierie și pe arme și pe vasele de războiu, și apoi judecata lui Dumnezeu să fie între noi.

Dar' vorba vorbă să rămână.

Să nu mai plângeți ca de bătăile lui Horia și Iancu, că nu e hoț acela care își pune pieptul la piept, ci acela care din visulă trage glonț în pieptul gol. Și piară apoi pe vecie de pe acest pământ cel-ce nu știe ține piept în luptă egală.

Suntem dar' înțeleși.

Hajră!

Dar' uite, d-le Bartha, nu cumva să o pățim cu d-ta ca și judecătorii d-voastră. Să nu te pitulești și dinaintea acestei lupte cum te-ai pitulat înaintea temniței de câteva luni.

Câteva luni de temniță te-au spăriat într'atâta, încât ai cerut miile de subșcrieri cu cari ai implorat grația coroanei, și acum din tigna grației insultă martirul nostru național, faci pe „fenegyerek“-ul?

N'avem martiri?

D'apoi temnițele politice nu sunt și acum pline de noi?

Nu cumva Lucaciu, Rațiu și ceialaltii zeci de prizonieri politici, au fost tiriți de gendarmii brutali în temnițele din Vaș și Seghedin pentru-că au furat ori omorât? Nu pentru naționalitatea lor au fost ei osândiți?

N'avem drept la acest pământ?

Dar' cine a apărut cu pieptul său hotarele țării contra invasiunilor turcești?

Hunyadi?

Cine este Hunyadi? Nu este el român? Și cine sunt vitejii biruințelor sale? Doară mâna cei de Sécui din Ardeal care nu-i era Turcului destul pe o măsea? Oare nu massa cea viguroasă română care se întinde de-alungul hotarelor ardelenesti?

Nobilimea maghiară n'a fost mai bună nici atunci decât astăzi. Ea se certa necentenit în giurul oalei privilegiilor, până când cetele de viteji Români sângerău de iataganul semilunei.

Și acum după-ce v'ați încălzit la stinul patriei de atâtea ori măntuită de disoluția revoluțiilor noastre și de pronunțare sub arme străine, mușcați pieptul care vi-a făcut-o de adăpost?!...

Dar' la o parte cu sentimentalismul. Nu vă cerem grație. Drepturi avem la acest pământ și suntem destui oameni a lupta pentru ele.

Nu ne pasă și în chipul propus de dl Bartha.

Hajră!

Guvernul maghiar despre epistola lui Mommsen.

Or-și-câtă dragoste au patrioții din Budapesta pentru obstrucționistii germano-ovrei din Reichsrath, totuși sila politică îi face să ia poziție în contra epistolei lui Mommsen și să declare, că nici odată Ungurilor nu le poate trece prin minte să ajute cu ceva pe Germanii austriaci obstrucționisti.

Părerea aceasta se exprimă în „Politische Korrespondenz“, care înregistrând epistola lui Mommsen, după-ce stăruie asupra imposibilității ca guvernul unguresc să ajute pe austriacii cari luptă contra slavismului, scrie:

„In Ungaria se crede de altfel, că până ce în rezistența lor au observat oare-care măsură, Germanii austriaci și-au câștigat poziție bună; prin obstrucționarea fără sens însă d'acum riscă să piardă tot. Și deoarece obstrucționarea o îndreptează în contra intereselor mari ale statului și demonstrează astfel că n'au simț pentru interesele statului, dispăre și pretenția ca Germanii să ducă rol dominant în afacerile statului.“

Desavând deci, după-cum se vede, epistola lui Mommsen, guvernul unguresc profită de privilegiu să-i admonizeze pe Germanii austriaci, pe cari îi amenință chiar, căci eată cum se termină articolul ziarului semioficios:

„Obstrucția actuală nu poate folosi nimic Germanilor. D'asemeni nu se pot sustrage nici de marea responsabilitate ce ar rezulta din o schimbare produsă de obstrucționism, schimbare care trebuie negreșit să se producă dacă parlamentarismul nu mai poate funcționa.“

Serbările dela Iași.

Eată discursul pe care dl Al. Xenopol, profesor universitar l'a ținut M. Sale Reginei:

Doamnă,

Corpul profesoral al Universității din Iași este pătruns de o mulțumire și o mândrie deosebită, că poate arăta în această zi de mare serbătoare simțirile ce tot-de-auna le-a hrănit în sufletul său pentru Majestatea Voastră: adâncă venerație pentru Regina României și măreață înminunare pentru Regina din lumea gândirilor; căci Dumnezeu a vrut, Majestate, să Vă încunună fruntea cu ambele coroane.

Dacă însă înălțimea Tronului pe care stați pare a Vă îndepărta de mulțimea muritorilor, isvorul cugetării Majestății Voastre, tot-de-a-una viu, tot-de-a-una hrănit din amărăciunile și durerile vieții, Vă apropie de ea. De pe culmea pe care Vă aflați și pe care lumea ce nu simte o crede înconjurată de toate cele fericite, voi pătrundeți mai adânc în necazurile și greutatele acestei lumi, asemenea celui ce vede sub el o prăpastie cu atât mai adâncă, cu cât plutește mai sus de-asupra ei.

De aceea, toate plăsmuirile eșite din bogata-vă minte se înșiră pe firul roș al tainicei dureri. Această durere, în loc de a amorți și lincezi puterile vieții, dă naștere în mintea Majestății Voastre unui isvor, necurat de înalte cugetări și de forme frumoase cari, fie în proză, fie în versuri, în roman ca și în dramă, în poezii ca și în cugetări filosofice, înșiră, gând după gând, scumpe mărgăritare. Aceste însușiri nestimate au fost sădite de Dumnezeu în sufletul Majestății Voastre.

Prin muncă și încordată silință le-a-ți întors și spre folosul poporului pe care soartea V'a chemat a domni: A-ți pătruns în tainele cele mai ascunse ale limbei românești, acolo unde isvorește graiul poeziei și a-ți turnat și în această limbă comoara neprețuită a cugetărilor Voastre.

De aceea, Universitatea din Iași slăvește în Majestatea Voastră pe îndoita Regină a României, prin coroana de aur; a poporului român întreg, prin graiu, prin cugetare și coroana gândirii și ar dori ca ori-ce român să Vă urmeze în înțeleapta povață care și pe voi V'a călăuzit, Majestate, în-cumpenile vieții:

Nu e decât o singură fericire:
Datoria.

Nu e decât o singură mângâiere:
Munca.

Nu e decât o singură desfătare:
Frumosul.

Spre veșnicia acestei mărețe zile, Universitatea din Iași a înscris numele Majestății Voastre pe piatra amintitoare pusă în sala mare a noului Palat, pentru ca scumpul nume al Carmen Sylvei să rămâne păstrat până în adâncul veacurilor ce au să vie.

Să trăiască multți ani Majestatea Voastră!

Ai Mejestății Voastre prea plecați și supuși servitori.

La mormântul lui Goșdu.

VORBIREA

domnului I. Chendi, stud. filosof.

Domnilor! Peregrinând noi în fiecare an la acest mormânt, sa'isfacem totodată unor necesități sufletesti, unor puternice îndemnări lăuntrice.

Nu venim numai pentru a ne achita de datorințele noastre cele mai elementare, de acele datorințe firești ce rezultă din reciprocitatea dintre binefăcători și bineficiați, nu venim numai ca să primenim cununa, această obicinuită bodoabă ce din partea societății omenesti și a simțului ei estetic s'a fixat drept tribut pentru răsplătirea faptelor fertile, — ci mai sunt și alte momente ce înalță însemnătatea și caracterul festiv al zilei în care venim la acest loc.

Înaintea d-ilor, venim să ne primenim inimile, să ne înnoim sentimentele noastre.

Stând la mormântul unui vrednic bărbat, simțim cum răsună virtuților lui se revarsă asupra noastră, trăim vre-o câte-va clipite sub impresia puternică a faptelor lui. — În aceste clipite trec pe dinaintea ochilor noștri sufletesti, toate faptele lui mărețe și noi le cumpănim și ne însuflețim de ele. Autorul a murit, însă opera i-a rămas și această operă e dătătoare de viață.

Astfel momentele ce le petrecem în meditațiune la mormântul unui mare bărbat, pot și trebuie să ne fie determinante pentru viața și faptele noastre, pot și trebuie să ne fie isvor de inspirațiune și de idealuri, motor la muncă, luptă și perseveranță.

La o zi de serbătoare, când căutăm casa Domnului și din rugăciunile ce ni se cetese ne tăluim însemnătatea zilei, ear' după liniștirea valurilor noastre sufletesti plecăm din biserică cu conștiință înălțătoare, cu inima plină de sentimente nobile și de firme propusuri, astfel este ziua în care căutăm mormântul unui mare bărbat.

Astfel este pentru noi și ziua de astăzi, când la mormântul lui „Goșdu“, căruia istoria noastră contemporană i-a acordat locul între bărbații săi cei mari, venim și ne oțelăm puterile noastre morale, să soarbem duh de viață din isvorul faptelor lui virtuose și umanitare.

Prezența noastră la acest mormânt deci este nu numai o cheazăie a venerațiunii ce o păstrăm marelui binefăcător, ci și o dovadă, că simțim necesitatea de a ne însufleții de virtuțile lui.

Caracterul, altruismul, iubirea de neam și de biserică, — eată virtuțile lui Goșdu, care nouă ne poate fi modele ideale în activitatea noastră.

Și modele de aceste, d-ilor, mai găsim. N'avem decât să privim în istoria noastră, n'avem decât să căutăm în lungul și latul pământului locuit de neamul nostru din această țară și vom găsi destule morminte date uitării, morminte, a căror unică și nevrednică podoabă este o cunună de polomidă sau de alte buruieni, sub care dorm ursitorii faptelor mari.

Este, cred eu, la loc, ca aci la groapa unuia dintre marii noștri să facem amintire și de ceialaltii, cari prin fapte deosebite de a acestuia, prin alte jertfe, prin curagiul faptei sau prin mintea lor cea luminată și-au săpat adânc numele în inimile noastre.

Vă întreb, d-ilor, este demn de noi și de neamul nostru, ca cei ce fecutur ni-l-au luminat, cei ce temeiu solid au pus existenței și demnității noastre etnice să fie acoperiți de vëlul uitării noastre? Nu este umilitor, că nu cunoaștem nici macar groapa lui Petru Maior și nici nu dovedim nici interesare față de un Sincăi și Clain, — noi, cari altare sfinte ar trebui să le ridicăm și zilnic să le binecuvântăm pământul sub care zac și în genunchi să slăvim memoria.

Nu e o rușine pe neamul întreg de a nu putea împodobi mormântul viteazului Iancu și a cetei sale de tribunii căzuți pentru biata de libertate ce o gustăm acum, — noi, cari din satul lui Iancu ar trebui să creăm o Mecca, unde se peregrinăm, pentru ca să ne însuflețim de faptele lui și să le luăm de cinosură în zilele de grea cercare.

Dar' Mureșan, deșteptătorul românilor, a cărui voce ca un tulnic suprafirește și astăzi ne pune încă în vibrație coardele inimii și sângele ni-l aduce în clocoț vocea, a cărei echou nici astăzi n'a dispare din văile românismului, — cum, ni el să nu merite mai multă atențiune din partea noastră?

Po.omidile să fie deamna soarte a mormintelor bărbații și a multor altor, de pe mormintele cărora laurii nici odată n'au trebuit să vestejască, făclilele nici când să se stingă, ci să lucescă în întunecimea vânturilor vitrege, ear' la luciul lor neamul să se stringă, neamul să se întărească, neamul să se deștepte...

Să fim sinceri, d-ilor! și să mărturisim că impregiurările fatale au adus cu sine și ne călcăm niște datorințe atât de sfinte și să ne nesocotim totodată un mijloc mult ar fi contribuit la fortificarea și înălțarea noastră. — Prea ne-am dat a lăsa „morminte mortii“ și astfel am uitat un adevăr istoric și probat, că faptele mortilor sunt un compas mai puțin înșelător ca al celor vii.

Sunt sigur, că nici d-voastră n'ați fost nici când mai convinși despre acest adevăr ca acum, — nici când n'ați simțit mai acut lipsa acestui compas.

Și fiindcă în zile de serbătoare ne mărturisim tot amarul ce ne chină și ne despoavărăm sufletul, — vouă mărturisim eu aici tristele motive ale acestui adevăr.

Astăzi, d-ilor, ochiul dornic al tinerului român zadarnic caută idealuri personificate zadarnic caută bărbați aleși pe cari cu sufletire și necondiționat, și i-ar pute fi de modele.

Caractere mărețe și virtuți de categorii celor inspirate mai sus, oameni pe care i-am putea îmbrățișa cu tot focul juveal al dragostei noastre, cu toată credința noastră, nu găsim.

Zadarnic căutăm și așteptăm faptele ne-ar pute determina și indica vre-o direcțiune. — Zadarnic rămân după stâlpii giurului cărora ne-am puté grupa ca o compactă gardă în giurul stegarului.

Avut-am ce-i drept, mai anii trecuți vre-o câțiva stâlpi în giurul cărora noi ni mam iedera împodobitoare.

Dar' faptul trist, că un cuvânt alături i-a putut asterni la pământ, ne-a lăsat apoi de toate speranțele ce de ei am avut, iedera s'a descolăcit din giurul lor și astăzi își croiește singură traiul jos pe pământ ne-având de cine să se anine ca se înalte.

Și astfel stăm pe toate terenele.

Iubirea de sine, materialismul, caracteristici și duchul rău al vrășmășiei se lăpădă tot mai mult și înțelineză ogorul în care bărbații mari cu multă trudă au muncit odinioară.

Bărbații cari jertfă se aducă pe altarul neamului și a bisericii, binefăcătorii, rar dispar chiar.

Astăzi din potrivă, suntem osândiți să dea cum un bărbat, care peste 50 de ani a stat în slujba bisericii chivernisimului și o avere frumoasă, — trece la vecinice fără a se gândi nici măcar la

mai nelusemnată binefacere pe seama bisericii sale.

Astăzi trebuie să fim martori, cum bărbați de un sânge cu noi, cari s'au avântat la înalte funcții și onoruri și dispun de mari averi materiale, se aliază cu gătuitorii limbei noastre, cu înăbușitorii sfințelor noastre datini strămoșești, cu dușmanii declarați ai rasei noastre.

Astăzi suntem expuși a privi la o luptă hasardată a pasiunilor între cărturarii noștri, o luptă inutilă și necinstită întrucât interesele aparte și nu cauza nobilă, patimile personale și nu principiile dau directiva.

Eată vre-o câteva simptome ale timpului de azi.

Ei, și acum vă întreb: de aceste tipuri să ne însufletim noi, de aceste trestii ce se îndoaie la adierea celui mai mic vânt?

Dela acestia să luăm noi exemple?

A lor cale s'o urmăm?

Putem să imităm noi acele fapte, cari în inimile noastre simțitoare taie brazde afunde și dureroase?

Nu, d-lor colegi, nu putem.

Trebuie deci să întoarcem tesa.

Dacă până acum au fost lăsați „morții cu morții”, noi suntem siliți a lăsa acum „vii cu vii” și a ne îndrepta fața în trecut. — Noi avem lipsă de idealuri și astăzi, durere, numai în trecut le găsim, numai acolo găsim caractere neexceptionabile, virtuți mari, găsim isvoare de viață, linie de conduită, primejdii conducătoare. (Asupra câtorva afirmațiuni din această coloană, avem rezerve. *Not. Red.*)

Am ținut de potrivit a releva aceste aici în aceasta zi festivă pentru noi, la acest moment care până astăzi este singurul loc de peregrinagiu neuitat din partea noastră aci unde an de an ne am obișnuit a ne însufletii și a ne jălui unde rugăciunile noastre de mulțumită se înalță la cer ca fumul cuvios al tămădei ce se aduce jertfă la altarul Domnului.

Veni-vom și de aci înainte an de an, însă să nu uităm nici de mormintele celorlalți aleși ai neamului nostru și aceasta în interesul nostru și al neamului.

Am firma credință, că glasul meu resunet va afla în inimile d-voastre.

Germanizarea în Bucovina.

În numărul dela 5 Noemvrie „Patria” din Cernăuți arătând că în Bucovina elementul german este protegiat în detrimentul celui român, înserează următoarele interesante date statistice:

„Districtului școlar al orașului Cernăuți aparțin 11 școli populare publice și 4 școli private cu drept de publicitate. Va să zică în suma totală 15, din aceste 13 sunt cu limba de propunere germană și 2 (Cecina și Horecia) cu limba de propunere română. În școlile aceste au fost înmatriculați în anul școlar expirat 6947 școlari (între cari și școlari cari nu aparțin districtului școlar al orașului Cernăuți), și anume cu limba maternă germană 3336 (!) română 1137, ruteană 1356, polonă 1090 și alte limbi 28. După confesiune se împart acești școlari în: 2100 ovrei, 1853 rom.-cat., 1847 gr.-or., 701 gr.-cat., 31 arm.-cat., și 415 evang.

„Subtragând numărul Ovreilor (2100) din numărul copiilor cu limba maternă germană (3336) ne rămân creștini cu limba maternă germană, pe cari cu puține excepțiuni îi putem considera și de naționalitate germană: 1236 școlari, va să zică din 6949 școlari înmatriculați în anul trecut școlar în școlile aparținătoare districtului școlar al Cernăuților sunt 1236 Germani față de 5711 școlari negermani neaoși; nu fac deci nici a cincina parte a numărului total al școlariilor și cu toate aceste din 15 școli sunt 13 școlari cu limba de propunere germană și numai două cu limbă de propunere negermană și aceste sunt școli simple de 2 clase, fără clase paralele și cu învățământ de jumătate zi.

„Școalele cu limba de propunere germană au la olaltă 86 de clase, (parte paralele, parte progresive), ear' cele-lalte 2 școli au la olaltă 4 clase!

„Și ca ironia să fiă completă, aflăm între școalele cu limba de propunere germană și

școala gr.-or. de băieți susținută din fondul gr.-or. religionar și numai într-o notă prizărită ni se spune, că în primul grad al învățământului se ține cont și de limba maternă a băieților, care e cea română și rutenă.

NOUȚĂȚI

Arad, 8 Noemv. n. 1897.

Bine informatele ziare ungurești, pornind după știrile date de „Epoca”, scriu că miniștrii români d-nii Cantacuzino și I. Brătianu, precum și d. Sihleanu, au plecat la Budapesta și Viena, pentru a interveni ca Jezszenszky să renunțe la decorație... Adevărul e însă-că d. Brătianu e în București iar d. Sihleanu la Paris... Tot așa base au și informațiile pe care conștrații noștri te mișorani le reproduc, cu mare ostentație, din „Epoca”, care aflase adevărat — ai naibei reporteri are — că noi am publicat un articol scris de d. Slavici și revăzut de d-nii Cantacuzino și Sturdza... De ce nu și de contele Goluchowsky?!

Știri locale. Comisia numită de reprezentanța orașului eară a ținut erid ședința pentru a decide în privința pavării drumului mare (Făuț). După lungi dezbateri s'a hotărât asfaltarea, care va costa până la suma de 250.000 fl., așa că în ședința reprezentanței ce se va ține Mercuri, probabil că se vor lua hotărâre definitivă. Bani se vor lua împrumut, probabil dela un institut de credit din Viena. Lucrările se vor începe ^{apoi la} primăvară, când se va desfășura ^{și aleg.} sa (promenada).

Convenirea societății, arangiată de societatea cultă aradană Sămbătă seara în sala mică dela Otel „Central” a fost cu atât mai reușită, cu cât au participat și mai mulți notabili din Bihor, cari erau în trecere spre B. Ineu, la nunta fiicei d-lui avocat Feier. Astfel au asistat dl și d-na Iosif Vulcan, dl și d-na Lazar, d-soara Marienescu, dl Dr. Coriolan Pop, Dr Pop, medic (Vașcău) și alți tineri cari însoțeau pe mirele Dr. A. Lazar. Din societatea aradană, pe lângă garda de tineri, au asistat d-na și d-nu Telescu, dl și d-na N. Oncu, d-na și dl G. Lazăr (Vinga), d-na Tămășdan, d-na Beleş, d-na Dogariu, d-nul și d-na S. Raicu, dl și d-na Russu, dl și d-na Ștefanuț, — apoi d-soarele Telescu, Anuța Beleş, Milovan, surorile Rubenescu, Secoșian și Dogariu. S'a petrecut, cu multă veselie, până la orele 2.

Cununie. Eri s'a celebrat în biserica gr.-or. din Boroș-Ineu cununia dlui Dr. Aurel Lazar, cu d-soara Valeria Feier. Nun a fost dl Dr. Coriolan Pop, avocat în Oradea-Mare. S'a petrecut în cerc familiar și a amicilor intimi după obiceiul vechiu și bun românesc.

Milek Lajos, avocat în Arad, a fost ales cu unanimitate deputat la Szegvár.

Intimpinare. În numărul dela 2 Octomvrie al ziarului nostru vorbindu-se de stărilor ce domnesc în parochia Măgulicea, a fost acuzat dl preot Juga. Presentându-se redacției noastre, dl preot ne a afirmat că acuzele, în care de altfel nu se precisa nimic, nu sunt fondate și că d-sa, preot de 31 ani, n'a căutat nici-odată decât să servească și să ajute la toate privilegiile interesele parochienilor a căror dragoste o are și care nici nu va putea fi conturbată prin uneltirile cător-va nemulțumiți, de cari se găsește în ori ce sat.

Luăm act cu plăcere și nu dorim nici noi de cât pace și frație între preot și parochieni.

Trenul mixt Arad-Mezöhegyes, peste St. Ana și Chișineu cu începere dela 16 curent va fi sistat. Fusesse aranjat numai în vederea aglomerației de vară.

Starea orașului. Din raportul oficial publicat de primărie, rezultă că în luna trecută starea igienică a orașului s'a ameliorat în raport cu lunile trecute. Imbolnăviri de variolă au fost 360, casuri de moarte 120, nașteri 142. Căsătorii s'au încheiat 32, Furturi au fost 67, din cari în 59 casuri criminalii s'au descoperit. În casa seracilor a orașului am fost 77. Între vite n'a fost nici o boală. Școli s'a ridicat una: a surdo-mușilor.

Lui Bartha! Din incidentul că după o robie grea de aproape o zi întreagă ziaristul Bartha a fost grațiat, opoziția din Cășovia a hotărât să ofere „neintrecutului publicist” o cunună de argint ornată cu aur... Ce i-ar fi dat oare, dacă ar fi stat în temniță luni de zile, cum au stat atâția ziariști români?

Sinucidere. La Viena a făcut mare senzație sinuciderea doamnei Irma Iordan, care n'a putut să supraviețuiască bărbatului ei, mort cu două ore înainte de această sinucidere. Ei se luaseră din dragoste, erau bogăți, sănătoși. Numai de câte-va luni, bărbatul căpătase cancer în gât.

Furt mare la conacul din Belgrad. Din Belgrad ne vine știrea, că la oficiul postal din palatul regal sârbesc au dispărut mai multe scrisori de valoare cu bani, ce le expediase însuși regele Alexandru.

Sinuciderea unui popă bătrân. Se vestește din Rouen (Franța) că preotul din orașul Bures, în vârstă de 76 de ani, s'a sinucis cu o pușcă de vânătoare, trăgându-și un glonț în bărbie. Dinsul s'a culcat, a pus arma la picioare și a împins trăgaciul cu degetul cel mare de la picior.

Accastă sinucidere a cauzat o mare emoțiune la Bures și la Rouen.

În timpul din urmă preotul a fost victima unui furt și în urma anchetei ce s'a făcut, servitoarea lui a fost arestată. Evenimentul acesta a intristat atâta pe preot, în cât el și-a pus capăt zilelor.

Trei soacre. La ultima numărătoare a populațiunii, ce s'a făcut în Varșovia, s'a dat într-o casă peste o adunătură ciudată de locuitori: un lucrător de fabrică trăia la un loc cu trei soacre, câteși trele femeile îi muriseră, însă pe soacre le păstrase și după spusa vecinilor, cea mai desevarșită bună-înțelegere domnia între ei.

Din China. Un călător care a trecut prin China și a sosit de curând la Berlin spune că în China îmbrăcămintea bărbaților și a femeilor e hotărâtă prin lege și acea femeie care ar schimba-o cât de puțin spre a se face mai frumoasă, e chemată la poliție și palmuită. Se întâmplă une-or că polițaiul are foarte mult de lucru, dând palmuieli la câte 30 — 40 de fete și femei frumoase căci se încearcă să și schimbe portul.

Așa dar' în China nu poate să existe modă.

Cărți noue.

Geografia României și a țărilor vecine locuite de Români, de Constantin Calmuschi. Ploesti. Vol. 8 pag, 296.

Ne face o deosebită plăcere să anunțăm o carte de valoare acestei menită să servească clasei a IV-a liceală ca manual de școală. Nici odată în literatura noastră didactică un autor n'a reușit să apropie așa de mult utilul cu plăcutul. Cunoștințele generale de geografie, orografia țărilor românești, instituțiunile politice din România, starea culturală, economică, la a căror studiu sunt utilizate toate datele cercetărilor noue, ca fond și ca expunere, sunt la înălțimea unui studiu serios. De o importanță capitală socotese în cartea dlui Calmuschi și numeroasele ilustrațiuni cari însoțesc textul, reprezentând peisagiuri, monumente istorice și naționale, costume pi-

toarești din diferitele ținuturi românești, etc. cari toate concurg la dobândirea dragostei elevilor pentru studiul geografiei țărilor române.

Ne face impresia unui artist compositor autorul prin scrierea sa, când cetim în notele de jos de pe pagini descrieri, poesii și aprecieri, făcute de literați câte unui monument, la câte un loc istoric sau romantic. Așa, bunăoară la Bărăganul (câmpie), găsim în notă o poezie a lui V. Alexandri; la Munții Muscelului, o descriere a lui Delavrancea; la Transilvania, descrierea lui N. Bălcescu; Peleşul, descris de Carmen Sylva; Importanța militară a Trgovistei — de Ioan Ghica ș. a.

Din aceasta mică expunere, cred că oricine se poate convinge, că manualul pregătit de dl Calmuschi pentru elevii sei, poate servi ori-cărui român și ne-eleva ca o plăcută și foarte instructivă carte de cetit.

Mosaicuri, nuvele; din carnetul meu; schițe și tipuri cu creionul; aquarele; înscelături din gând, de Smara. București 1897 Vol. 8° mare, pag. 260.

D-na Smara este una din puținele noastre literate, și poate cea mai productivă.

În prezentul volum oferă publicului cetitor o mulțime de bucăți scurte și variate, după-cum se poate vedea chiar și din titlul cărții. Cetirea acestor bucăți îți face plăcuta impresie a povestirii, care uneori se înalță până la avent.

Radu D. Rosetti, Duiose — Poesii — București 1897 Vol, 8°, pag. 104.

Autorul și-a adunat într'un nou volum poesiiile publicate prin diferite reviste și ziare în timpul din urmă.

Versurile dlui Radu D. Rosetti sunt curgătoare, poesia îi este ușoară, și plăcută; ea nu răscăală adâncimile sufletului, și nu provoacă frământări eminesciane în gândiri. Li-se potrivește titlul: Duiose.

Deoarece-am mărit tipografia noastră, anunțăm onoratul public că primim comande pentru săvârșirea a ori-ce lucrări privitoare la arta tipografică.

Administrațiunea Tipografiei „TRIBUNA POPORULUI”.

ULTIME ȘTIRI

Carliști.

Madrid, 7 Noembre.

Guvernul a luat cele mai severe măsuri în vederea noilor agitațiuni pornite de aderenții lui Don Carlos, cari spun pe față, că încă în anul acesta pretendentul la tron își va și ocupa tronul. La Barcelona a fost arestat Martoul, general carlist. Armele găsite la S. Sebastian și alte locuri, au fost confiscate.

Asasinat.

New-York, 7 Noembre.

Un soldat a tras cu revolverul asupra presidentului republicii brasiliene, Dr. Moraes. Presidentul a scăpat, nepotul său însă, șef al statului major, a fost rănit, când a sărit să desarmeze pe asasin, ear' ministrul de resbel Bindercourt a fost străpuns cu un stilet, în cât a murit îndată.

Chestiunea Fiumană.

Budapesta, 7 Noembre.

Baronul Bánffy a declarat podestei Fiume, că va promulga legile și dacă reprezentanța se va împotrivi.

Redactor responsabil: Ioan Russu Sîrlianu.

